
Krosno Odrzańskie, st. 11 , gm. loco , woj. lubuskie, AZP 59-10/45

Informator Archeologiczny : badania 34, 236-237

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Badania prowadzone na krośnieńskim Rynku miały na celu odsłonięcie i wyeksplorowanie piwnic ratusza renesansowego oraz rozpoznanie zachodniej części placu. Wykop I – założony w 1999 r. we wschodniej części Rynku – w 2000 r. osiągnął łączną powierzchnię 1095 m². Odsłonięte w nim piwnice ratusza renesansowego o wymiarach 20,50 x 15,20 m ze stopą fundamentową uchwyconą na głębokości 3 m od zachowanej korony murów wzniesionych z szarego, miękkiego piaskowca uzupełnianego cegłą, na zaprawie piaskowo-wapiennej. Była to budowla trzytraktowa, po 3 pomieszczenia w każdym trakcie, z narożnymi przyporami i reprezentacyjnym wejściem w ścianie zachodniej. W magistralnej ścianie wschodniej odsłonięto 3 szyby-kanaly najprawdopodobniej związane z odwodnieniem i wentylacją obiektu. Również tu wystąpiły relikty płytko posadowionych przypór ceglanych oraz 3 ławy kamienne będące podwalinami pod drewniany podcień lub przybudówki. Z zasypiska piwnic pochodzą mnóstwo materiału ruchomego: monety, przedmioty metalowe, ceramika naczyniowa, kafle, dachówki, płytki posadzkowe, detale architektoniczne itp. Budynek uległ uszkodzeniu w wyniku pożaru w 1818 r. i niedługo potem został rozebrany. W otoczeniu Ratusza odkryto 7 obiektów późnośredniowiecznych, m.in. podwaliny kramów drewnianych, drewniany wodociąg oraz nawarstwienia wczesnośredniowieczne. W zachodniej części Rynku zlokalizowano wykopy IX-XIV o łącznej powierzchni 434 m². W wykopie IX o powierzchni 344,50 m² odsłonięto piwnice budowli gotyckiej, drewniany zbiornik lub magazyn, studnię drewnianą zamienioną na latrynę, 7 nitek wodociągów drewnianych, podwaliny drewnianego kramu, renesansowy bruk z otoczek, 5 jam i 5 dołków posłupowych oraz nawarstwienia wczesnośredniowieczne. Budowla gotycka została wzniesiona z żółtawych, twardych kamieni piaskowcowych uzupełnianych cegłą na zaprawie piaskowo-wapiennej. Miała wymiary 14,20 x 10,50 m, przy czym najstarsza część, złożona z dwóch pomieszczeń, była kwadratowa (10,50 x 10,50 m), zaś pomieszczenie od wschodu, w którym mieścił się warsztat odlewniczy, dobudowano nieco później. W gruzie oprócz dużej ilości przedmiotów metalowych, ceramiki, kafli wystąpiły fragmenty gotyckich detali kamiennych, m.in. kroksztyny. Odkryte elementy drewniane sugerują, że górne kondygnacje wzniesiono w konstrukcji szachulcowej. Była to zbudowana w 2. poł. XIV w. wieża – dom wójtowski, którą około 1500 r. zniszczył pożar. Ocalałe elementy architektoniczne wtórnie wykorzystano w niedługim czasie przy wznoszeniu Ratusza. Bezpośrednio przy narożniku północno-zachodnim budowli gotyckiej znajdowała się latryna, wcześniej studnia wykuta w skale, o wymiarach 1,50 x 1,60 m, z dnem na głębokości 7,20 m, wykonana z dranic dębowych w konstrukcji zrębowej. W jej wypełnisku znaleziono cenne zabytki datowane na XV w., w tym ceramikę, wyroby z drewna, skóry, metali oraz całe jaja kurze. Rynek przecinały biegnące w różnych kierunkach drewniane rury wodociągowe, najstarsze pochodzą z XV w., najmłodsze zaś z XVIII w.

W innych wykopach uchwycono świetnie zachowane nawarstwienia wczesno- i późnośredniowieczne oraz obiekty prahistoryczne. Najciekawsze było odsłonięte w wykopie XIII prostokątne palenisko o wym. 1,80 x 1,50 m. Datowane jest ono na okres lateński. W wykopie założonym bezpośrednio wzdłuż zachodniej pierzei zlokalizowano portal zejścia prowadzącego z płyty rynku do piwnicy przedprożnej.

Materiały i dokumentacja z badań znajdują się w Muzeum Podkarpackim w Krośnie.

Badania będą kontynuowane.

KROSNO ODRZAŃSKIE,
st. 11, gm. *loco*, woj. lubuskie,
AZP 59-10/45

- zamek piastowski, XIII – XX w.

Badania przeprowadzone od 17 sierpnia do 18 września przez mgr. Piotra Dziedzicę (autor sprawozdania), Muzeum Archeologiczne Środkowego Nadodrza w Świdnicy k. Zielonej Góry. Badania finansowane ze środków Lubuskie-

go WKZ. Kontynuacja badań z lat 50.-70. XX w. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię 16 m², głębokość nawarstwień 4,50 m.

Badania miały na celu zakończenie eksploracji w wykopie z poprzednich sezonów. Wyeksplorowano nawarstwienia związane z funkcjonowaniem zamku, głównie z XIII w. i na pocz. XIV. Pod odkrytą jeszcze w ubiegłym sezonie badawczym zabudową drewnianą zalegała warstwa brunatnej organicznej próchnicy z mnóstwem ścinków drewna oraz kory z drzew. Bezpośrednio pod tą warstwą uchwycono wielopoziomową konstrukcję drewnianą o trudnej do jednoznacznej interpretacji funkcji, jaką spełniała. Tuż pod konstrukcją zalegał calej. Być może jest to fragment konstrukcji drewnianej stabilizującej podmożliły grunt, na którym posadowiono zamek. Z pobranych próbek dendrochronologicznych uzyskano datowania wskazujące na początek XIII w. jako czas powstania obiektu.

W trakcie badań pozyskano znaczną ilość materiału zabytkowego, w tym kilka tysięcy fragmentów ceramiki z przełomu wczesnego i późnego średniowiecza. Odkryto również m.in. żelazny grot włóczni, sierp z zachowaną drewnianą rękojeścią, ostrogię, nóż bojowy, kilka grotów strzał, fragment sprzączki do pasa.

Materiał zabytkowy znajduje się w Muzeum Archeologicznym Środkowego Nadodrza w Świdnicy.

Wyniki badań zostały opublikowane w „Archeologii Środkowego Nadodrza”, t. IV, s. 133-181.

Badania nie będą kontynuowane.

Leszcz, st. 1, gm. Dąbrówno, woj. Warmińsko-mazurskie, AZP 31-57/6

patrz: wczesne średniowiecze

Leszczany Kolonia, st. 1, pow. Chełm, woj. lubelskie, AZP 82-91/44

patrz: wczesne średniowiecze

LIDZBARK WARMIŃSKI, st. XX, wykop 14, gm. *loco*, woj. warmińsko-mazurskie

- osadnictwo miejskie od 2 połowa XIV do XX w.

Wyprzedzające badania archeologiczne, przeprowadzone od 29 listopada do 22 grudnia przez mgr. Adama Mackiewicza (autor sprawozdania, ARCHEO-ADAM) i mgr. A. Piotrowskiego. Finansowane przez inwestora prywatnego. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię około 104 m².

Badania prowadzono na terenie działki budowlanej o numerze geodezyjnym 104. Założono wykop o wymiarach około 13 x 8 metrów. W wyniku przeprowadzonych badań odsłonięto i zadokumentowano w formie rysunkowej i fotograficznej reliktu zabudowy murowanej we wschodniej pierzei obecnej ul. Kajki. Mamy tu do czynienia zarówno z zabudową powojenną z przełomu lat 40. i 50. XX w., jak i starszą. W pierwszym przypadku jest to mur wykonany z maszynowej cegły współczesnej spojony zaprawą cementową (pozostałości po istniejącym w tym miejscu sklepie spożywczo-monopolowym). Pozostałe odsłonięte reliktu architektoniczne stanowią fragmenty zabudowy istniejącej w tym miejscu do 1945 r., która uległa zniszczeniu w wyniku działań wojennych. Zabudowa ta jest widoczna na zachowanym zdjęciu lotniczym z 1918 r. Została ona częściowo wzniesiona z wykorzystaniem muru miejskiego, którego fragmenty uchwycono między 6 a 7,70 m wykopu. Fundament ten przebiega w układzie północ-południe i wzniesiono go z dużych głazów narzutowych spojonych zaprawą wapienną. Podkreślić należy, iż w miejscu prowadzonych badań mur ten do wysokości około 60,50 m n.p.m., tj. do głębokości około 2 m poniżej obecnej powierzchni terenu, jest niemal całkowicie zniszczony i prawie w całości został wzniesiony w drugiej połowie XVII lub XVIII w. Natomiast